

Sygn. akt

III AUa 69/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **15 października 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Ewa Madera (spr.)
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **15 października 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **T. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **10 grudnia 2013 r.** sygn. akt **IV U 2425/13**

I. **o d d a l a apelację,**

II. **z a s ą d z a od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczyni T. S. kwotę 120 zł (słownie: sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

Sygn. akt III AUa 69/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 17 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, odmówił T. S. prawa do emerytury, wskazując, że wnioskodawczyni nie osiągnęła wieku emerytalnego wynoszącego 61 lat i 11 miesięcy, a dalej nie wykazała wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy zakwestionował jako okres takiej pracy zatrudnienie wnioskodawczyni w (...) S.A. od 11 listopada 1976 r. do 22 marca 1992 r. i od 23 marca 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. podnosząc, że wskazany w świadectwie pracy w szczególnych warunkach charakter jej pracy jest niezgodny z powołanym wyżej rozporządzeniem.

Skarżąc powyższą decyzję odwołaniem wnioskodawczyni T. S., reprezentowana przez kwalifikowanego pełnomocnika naprowadziła, że w spornych okresach wykonywała pracę w szczególnych warunkach jako praser tworzyw sztucznych, które to stanowisko jest tożsame ze stanowiskiem operatora wtryskarki przy formowaniu tworzyw sztucznych, a więc pracę o której mowa w dziale IV poz. 17 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. W konkluzji wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury od 28 września 2013 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, wskazując na prawidłowość zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 10 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni T. S. prawo do emerytury, począwszy od 28 września 2013 r., ustalając odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Nadto zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że T. S. (urodzona (...)),

jest zatrudniona w (...) Sp. z o.o. w R. od 11 listopada 1976 r. jako pracownik produkcji. W okresach od 11 listopada 1976 r. do 22 marca 1992 r. oraz od 23 marca 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. wnioskodawczyni pracowała przy przetwórstwie tworzyw sztucznych, obsługując tzw. wtryskarkę, do której zasypywano granulaty, który po podgrzaniu, w stanie płynnym był wtryskiwany do form tłoczących detale. Takie czynności wnioskodawczyni wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w systemie zmianowym. Za powyższy okres zatrudnienia wnioskodawczyni otrzymała świadectwo pracy w szczególnych warunkach wydane 29 sierpnia 2013 r., stwierdzające wykonywanie pracy określonej w wykazie A, dziale IV, pkt. 17 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. W ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy uznał, że T. S. w wymienionych wyżej okresach wykonywała stale i w pełnym wymiarze prace ujęte w powołanym wyżej wykazie A Dziale IV pod poz. 17 na stanowisku praser tworzyw sztucznych. Podkreślił, że stosowana przez organ rentowy wykładnia zapisu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. Wykazu A dział IV poz. 17, zgodnie z którą wymagane jest aby praca obejmowała łącznie produkcję i przetwórstwo żywic i tworzyw sztucznych jest błędna. Zaznaczył, iż wyniki wykładni funkcjonalnej prowadzą do wniosku, iż zastosowane w powołanej normie słowo „i” ma znaczenie enumeracyjne, co oznacza, że już samo przetwarzanie tworzyw sztucznych kwalifikowane być winno, jako praca w szczególnych warunkach. Wymieniając bowiem w tym przepisie prace przy produkcji i przetwórstwie żywic i tworzyw sztucznych wolą ustawodawcy było objęcie ochroną pracowników zarówno na etapie produkcji, jak i przetwórstwa. Tym samym uznał, że wnioskodawczyni wykazała wymagany ustawą staż pracy w szczególnych warunkach, jak również spełnia pozostałe przesłanki do uzyskania prawa do emerytury, wobec czego zmienił zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc. Uznał również, że za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji organ rentowy ponosi odpowiedzialności, bowiem już na etapie postępowania przed ZUS wnioskodawczyni przedłożyła wystarczające dowody przesądzające kwestię jej stażu pracy w szczególnych warunkach. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 i §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

W apelacji od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie:

- przepisu art. 32 ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w związku z zarządzeniem Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, przez błędną wykładnię tych przepisów, polegającą na przyjęciu, że charakter prac wykonywanych w wydziale, w którym wnioskodawczynie pracowała przy przetwórstwie tworzyw sztucznych jest tożsama z charakterem prac wymienionych w wykazie A, dziale IV, poz. 17, obejmującym łącznie produkcję i przetwórstwo tworzyw sztucznych,

- przepisu art. 233 § 1 kpc przez dokonanie oceny dowodów bez wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności przez przyjęcie, że w spornych okresach wnioskodawczynie wykonywała pracę w szczególnych warunkach,

- przepisu art. 184 ustawy emerytalno- rentowej, przez jego zastosowanie w sprawie i przyznanie wnioskodawczynie prawa do emerytury, pomimo że nie legitymuje się ona piętnastoletnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu apelujący wskazywał, że zapis zawarty w wykazie A, dziale IV, poz. 17 brzmi: „produkcja i przetwórstwo żywic i tworzyw sztucznych”. W jego ocenie użycie spójnika „i” pomiędzy rodzajami działań wykonywanych w danym zakładzie pracy „produkcją” i przetwórstwem” oraz „żywic” i „tworzyw sztucznych” oznacza konieczność występowania w działalności zakładu pracy zarówno produkcji, jak i przetwórstwa żywic i tworzyw sztucznych. Wobec czego zakład zajmujący się wyłącznie przetwórstwem tworzyw sztucznych, nie jest uprawniony do stosowania przepisów powołanego wyżej rozporządzenia, a dalej na jego podstawie do wystawiania świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W konkluzji pozwany organ wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Jednocześnie wniósł

o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu organizacji i zarządzania przemysłem oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, na okoliczność ustalenia, czy w spornych okresach zatrudnienia wnioskodawczynie wykonywała pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w jakim okresie.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczynie, reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, wniosła o jej oddalenie, dowodząc niezasadności stanowiska prezentowanego przez pozwany organ rentowy. Domagała się ponadto zasądzenia kosztów postępowania za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył, co następuje :

Apelacja pozwanego organu rentowego jest nieuzasadniona i dlatego podlega oddaleniu. Wydany bowiem przez Sąd I instancji wyrok, zawiera trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, zaś w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują przesłanki zaskarżenia mogące wyrok ten wzruszyć, w szczególności te które ze względu na zapis zawarty w art. 378 kpc, Sąd II instancji ma na uwadze z urzędu.

Przedmiotem sporu w sprawie była ocena uprawnienia T. S.

do emerytury w obniżonym wieku, a to w związku z zatrudnieniem w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a w szczególności spełnienie przez wnioskodawczynię warunku posiadania stażu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczynie zatrudniona

od 11 listopada 1976 r. do 22 marca 1992 r. oraz od 23 marca 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. w (...) Sp. z o.o. w R. na stanowiskach praser tworzyw sztucznych pracowała w warunkach szczególnych, wykonując prace wymienione w wykazie A, Dziale IV, pod pozycją 17, załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne jak i ich niewadliwą ocenę prawną poczynioną przez Sąd pierwszej instancji. Przeprowadzone przez ten Sąd postępowanie dowodowe potwierdziło wykonywanie przez wnioskodawczynię w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności przy przetwórstwie tworzyw sztucznych.

Przypomnieć należy, że kwestionując możliwość zaliczenia pracy wykonywanej przez T. S. do prac w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie A, Dziale IV, poz. 17 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), organ rentowy zarzucił, że w zakładzie pracy, w którym wnioskodawczyni była zatrudniona tylko przetwarzano tworzywa sztuczne lecz ich nie produkowano. Wobec bezspornych okoliczności faktycznych związanych z charakterem i specyfiką zarówno działalności zakładu pracy, jak i pracy wnioskodawczyni w spornym okresie zatrudnienia, jedyną zatem kwestią pozostającą do rozstrzygnięcia było odkodowanie znaczenia spójnika „i”, użytego w poz. 17 Działu IV Wykazu A załącznika do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów, przy określeniu wymienianych tam rodzajów prac, jako mających stanowić prace w warunkach szczególnych. Jak już bowiem wyżej wskazano, zdaniem organu rentowego, spójnik ten oznaczać miał alternatywę nierozłączną, stanowiąc tym samym, iż tylko prace świadczone jednocześnie przy produkcji i przetwórstwie tworzyw sztucznych mogą być uznane za prace w warunkach szczególnych.

Z taką wykładnią zgodzić się nie można. Użycie przez prawodawcę spójnika „i” miało bowiem wyłącznie znaczenie enumeratywne, co oznacza, iż dostatecznym do uznania kwalifikowanego charakteru pracy jest to, aby odnosiła się ona do czynności związanych z samym procesem produkcji tworzyw sztucznych, czy też przetwórstwem żywie i tworzyw sztucznych. Zauważyć należy, że występujący w języku polskim spójnik „i” nie zawsze w języku prawnym występuje zgodnie z powszechnie przyjętymi zasadami składni języka polskiego, zaś przy użyciu logiki prawniczej, w której pełni on funkcję funktora koniunkcyjnego przybrać może dopuszczalną postać zastosowania enumeratywnego i tak też ma to miejsce w odniesieniu do opisywanego w omawianej pozycji Wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., jako spójnika wymieniającego kolejno i rozłącznie poszczególne rodzaje prac.

Powyższy pogląd tutejszego Sądu Apelacyjnego nie jest odosobniony, bo w analogicznych stanach faktycznych wyrażany był już uprzednio choćby w sprawach

o sygn. akt III AUa 484/13, III AUa 1200/13, jak również III AUa 1064/13, III AUa 52/14.

W nawiązaniu do powołanych orzeczeń wskazać należy, co również i w ich treści było eksponowane, że zgodnie z przepisem art. 32 ustawy o emeryturach

i rentach z FUS, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz

o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ust. 4 tego artykułu stanowi, że "wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych", czyli rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zapisów zawartych w załączniku do powyższego rozporządzenia nie można rozpatrywać w oderwaniu od ustawowej definicji pracy w warunkach szczególnych. Tymczasem interpretacja zapisu zawartego w wykazie dokonana przez apelujący Zakład nie uwzględnia szkodliwości pracy wykonywanej przez pracownika. W ocenie Sądu Apelacyjnego praca z tworzywami sztucznymi na każdym etapie: przygotowania surowców, produkcji i przetwarzania jest pracą szkodliwą. Zatem i powyższe przemawia za trafnością stanowiska Sądu Okręgowego. Pogląd taki przyjęty

został także w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który uznał, że sama praca przy przetwórstwie tworzy sztucznych (oczywiście przy spełnieniu dalszych przesłanek, co do stałości i pełnego wymiaru pracy) stanowi dostateczną podstawę do uznania jej za pracę w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2012 r. III UK 233/11, OSNP 2013/7-8/86). Zatem brak było podstaw do uwzględnienia wniosku dowodowego pozwanego Zakładu, a to z opinii biegłego sądowego z zakresu organizacji i zarządzania przemysłem oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, gdyż nie tylko, że nie zachodzi potrzeba sięgania po wiadomości specjalne, jakimi dysponuje biegły określonej wyżej specjalizacji, ale również ze względu na uznanie przedmiotowego wniosku za spóźniony.

W tej sytuacji należało w postępowaniu odwoławczym w zupełności podzielić ocenę Sądu Okręgowego w Rzeszowie, że wnioskodawczyni T. S. spełnia wszystkie warunki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, zgodnie z art. 184 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z podanych przyczyn, brak jest podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji organu rentowego, która podlega oddaleniu na podstawie

art. 385 kpc.

O kosztach orzeczono w oparciu o przepis art. 98 i § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)